

Åpning av konferansen

Per Otnes

Det er en glede å kunne ønske alle velkommen! Det er veldig fint og veldig lovende at så mange har meldt interesse og kommet hit for å diskutere *Framtid og fortid for kritisk samfunnsforskning i Norden*.

Konferansen feirer *Sosiologisk årboks* 20. årgang. Vi er selvsagt glade for det, og for at innsatsen fortsetter med nye og gamle krefter. Vi takker også for støtten fra redaksjonsmedlemmer, bidragsytere, abonnenter, vårt forlag Novus, og nå nylig også fra Norges forskningsråd som har finansiert det meste av denne konferansen. Men programmet vårt er krevende, både i innhold og tidsplan. Vi vil ikke spille mer tid på å feire oss selv; *nå gjelder det saka, ikke publikasjonen*, kritisk teori, kritisk samfunnsforskning.

Konferansen er lagt opp mer som workshop enn vanlig fagkonferanse. Alle innlegg er distribuert til deltakerne i god tid. Forutsatt at dere alle har gjort lekser deres, kan innledere og diskutanter nøye seg med kortere sammenfatninger, for å gi oss alle mer tid til åpen diskusjon. Vi har utsett fire ordstyrere fra redaksjonen til å våke over tidsplanen; deres oppgave er å utøve *fleksibelt diktatur* over vår tidsbruk idag. Kritikk utelukker ikke disiplin.

Hva er kritikk, hva er utsiktene for kritikk i dag? Gir situasjonen grunnlag for bekymring eller optimisme eller begge deler? Jeg skal ikke foregripe med svar før konferansen er slutt, bare nevne ett aktuelt eksempel: I *Dagsavisen*, Oslo sist tirsdag 6.11 skrev professor Odd Steffen Dalgard¹ om 'Psykisk helse og arbeidsmiljø' på fremhevet plass. Hans forskning viser at økt sykefravær pga. psykiske lidelser henger sammen med 'skjerpning av arbeidsmiljøet', deriblant 'negativ lederstil'. Dalgard foreslår ut fra dette 'samarbeid mellom arbeidstaker og arbeidsgiver' for å bedre arbeidsmiljøet og redusere psykiske lidelser. Dette er en type sosialvitenskapelig kritikk i klassisk form, helt i stil med den fra norsk sosiologisk pionertid (den noen vil kalle 'gullalderen'). God kritikk må ha både *grunnlag* og

sikte. Dalgards grunnlag er de velkjente dype samfunnsmotsetningene mellom lønns-takergruppene og deres sjefer og ledere. Og siktet for hans kritikk er å unngå sosial lidelse. Et bidrag helt i tråd med det som ble kalt Oslo-skolen i sosiologien, den som hadde 'problemorientert empirisme' til motto. Dette er ikke den eneste viktige formen for kritikk, men absolutt et optimistisk eksempel.

Datoen idag, 9. november, er ikke tilfeldig valgt. Det er årsdagen for Krystallnatten, naziaksjonene mot jødisk liv og eiendom for 69 år siden. Vi nevner det her for å minne om hvor galt det i verste fall kan gå under samfunnsforhold som undertrykker all kritikk, forskningsbasert så vel som annen.

Vår konferanses emne er stort, mangefasettert og viktig, kanskje *for* viktig for bare en konferanse. Før vi avslutter håper jeg vi kan diskutere også om denne konferansen kan bli den første i en serie på roterende nordisk basis.

Note

1. Vi har nylig trykt ham i *Sosiologisk årbok*. Dalgard er jo lege, men medisinen har hatt samfunnsforskning som viktig delfaglag iallfall de siste hundre år.